No 82.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 14. LIPCA ROKU 1797. W PIĄTEK.

z Petersburga 30. Czerwca.

Przyięty w służbę *Jego Imperatorskiey Mci* w stopniu Generał-Maiora Kawaleryi, Generał-Maior *Dombrowski*. Na mieyscu Generała Infanteryi *Archarowa*, naznaczony woiennym Gubernatorem *S. Petersburga*, pod zwierzchnością *Xcia Jmci Alexandra*, Generał-Lieutenant Graf *Buxhewden*. Uwolnionemu od służby Taynemu Konsiliarzowi i *S. Petersburskiemu* Ciwilnemu Gubernatorowi, *Kitew*, dano roczney pensyi 3 tyś. rublow; urząd iego obeymuie aktualny Stanu Konsiliarz *Alexiejow*; kładą się tu imiona osob, których prozby zostały nie przyięte.

Maior Pawłowski, Sekretarzowa Kamińska, Konsiliarzowa Swolyńska, Brigadier Baron Ditz, Konsiliarz Hlasko, Półkownik Baranow, Aniol Korsak, Assessor Markiewicz, bywszy Gwardyi Chorąży Korsak, Półkownik Rozen, Szlachcic Walbutt, Wice-regent Berezniecki Bracławski, Generał Maior Korff, Wice-Gubernator Białoruski Zacharow, Konsiliarz Zaba, Konsiliarz Mikłaszewicz, Generał Maior Stępkowski, Szlachcic Pomorski, Półkownik Xże Baratow, Sekretarz Krzyżanowski, Wdowa Zaleska, Przełożona Mniszek Wileńskich Legowiczowna, Wdowa Puzynina, Tayny Konsiliarz Talibin, Generał Maior Kutuzow, Sekretarzowa Kotlarzewska, Generał Lieutenant *Ładizeński*, Generał-Maior Kniaź *Holicin*, Brigadyer Kniaź Wołkoński, Wdowa Sokolińska, Konsiliarzowa. Wdowa Kossow, Półkownik Drachenfels, Konsiliarz Poniatowski, Konsiliarz Rahoza, Maior Stankowicz, Porucznik Pioro, Marszałek Pozniak, Szlachcic Rakowski, Szlachcic Dembicki, Wdowa Bitniewska, Pod pułkownik Jordan, bywszy Sędzia Zebrowski, Porucznik Kowalski, Maior Osternacki, Porucznik Kotowicz, Assessor Krukowski, Assessor Butowicz, Maior Nowosielecki, Wdowa Straszewiczowa, Szambelan Stankiewicz, Assessor Papczyński, Chorążyna Siedlicka, Marszałek Bieliński, Komornik Zelazowski, Szlachcic Hutorowicz, Kapitan Stanicki, Graf Lanckoroński, Konsiliarz Chodasewicz, Assessor Boiarski, Xiądz Unicki Łukaszewicz, Szlachcic Kołkowski. Półkownik Lubowicki, Xiądz Łepkowski, Graf Borch, G. L. bywszych woysk Polskich, Generał Maior Dołhorukow, Assessor Tamiłowski, Konsiliarz Stefanowicz, Xże Maciey Radziwiłł, Rotmistrz Ostrowski, Szlachcic Sztein, Professor Wolmer, Wiżewski z Warszawy, Wdowa Karłowiczowa, Szambelan Grabowski, Assessor Felkerzamb, Polski Konsiliarz Altenhof, Sadowska Franciszka, Kapitan Jhnatowicz, Kapitan Kotubowicz, Półkownik Graf Siwers, Konsiliarz Stachowski, Geometra Pacowski, Konsiliarz Skędzierski, Generał Maior Władiczyn, Półkownik Hulewicz, Marcin Adamowicz, Podporucznik Juriewicz, Szlachcic Jacewicz, Junker Sokołowski, Wdowa Reitpazia, Korsakowa, Wachmistrz Kasperowicz.

z Paryża 21. Czerwca z Gazety Leydeńskiey.

Na sessyi rady 500, d. 19. gdy roztrząsano proiekta skarbowe, powstało między Deputowanemi zamieszanie, iakiegośmy z dawna nie widzieli. Nie ieden rozumiał, iż zwróciły się *Jakobinskie* czasy, przypatruiąc się iak Prawodawcy lżyli siebie słowem i uczynkiem, zapomniawszy co urzędowaniu swoiemu, co przystoyności, co narodowi powinni. Prezyduiący Generał *Pichegru* wszelkich użył srzodkow dla przywrócenia w Izbie cichości i porządku; wystawił w nayżywszych wyrazach obrzydliwość tak gorszącego postępku, i przecie po kilkogodzinnych swarach każdy na mieysce powrócił. Członki sławney *góry* pozostałe, ziednoczywszy się z innemi, co im dawniey przeciwni byli, w tym dniu pamiętnym sił swoich doświadczyć chciały; ieśliby iuż było niepodobno do ulubionego *terrorizmu* powrócić. Daremne usiłowanie. Rozsądnieysza część rady w niwecz obrócila zamysły zboieckie. Nazaiutrz umiarkowani ludzie nowy triumf odnieśli wybieraiąc zastępcą Generała *Pichegru*, spokonego *Lariviere* i Sekretarzow uczciwych z grona swoiego.

Tu pokonani iuż *Jakobini*, innych szukaią śrzodkow odzyskania straconey niezwrótnie *popularności*. Otworzyli *Klub* nieiaki. Duszą onego niewidzialną niektórzy bydź głoszą sławnego *Sieyés*, podobno dla ziednania spiskowi kredytu; *Tallien*, *Treilhard*, i tym podobni są *prezydentami*. Od początkow rewolucyi naszey można było dostrzegać, iż kłótnie w Zgromadzeniach narodowych stawały się niby hasłem buntow ludu *Paryskiego*. Baczność policyi zda się uwalniać nas w tych czasach od boiaźni; lecz nie ieden lęka się człowiek rozsądny, ażebyśmy duch rewolucyiny sieiąc we *Włoszech* w nową przepaść nie byli wtrąceni. *Francya* od wschodu do

zachodu, od północy do południa po całey przestrzeni kraiow swoich krwią zbroczona obywatelską, ze skarbow ogołocona, bez handlu, praw pewnych i rządu nieporuszonego, od lat tylu żyiąc w niepewności nad śmierć boleśnieyszey, nauczyła się doświadczeniem, iak szkodliwa iest gwałtownie burzyć i wywracać, co spokoynie wydoskonalić lub naprawić można było; przez ludzkość więc i sprawiedliwość nie powinna w kraiach sąsiedzkich ognia zapalić, którym niedawno spłoneła. Dyrektoryat chociażby chciał dziś narod uwikłać w nową woynę, iuż nie zdoła, wiele summ żądanych odmówiono; pretendowaney nad Kommissyą Skarbową zwierzchności nie dano.

Obywatel *Adet* Poseł *Francuzki u Stanow Ameryki ziednoczonych do Havre* przybył; niewiadomo w jakim stanie zostawił związki polityczne Rpltey. General *Buonaparte* jak mówią, odsyła do *Paryża* 13. millionow liwrow zebranych we *Włoszech:* Direktoryat niedawno przezeń uwiadomionym został, iż rozpoczęte są umowy z Pełnomocnikami *Cesarskiemi* względem uwolnienia więźniow z *Ołomuńca*.. Między innemi wielu obrazami i posągami, któreśmy z *Rzymu* zabrali, znayduią się znaiome światu: *Przemienienie, Antinous, Laocoon, Apollo, Venus, Adonis* &c. Kuryer dziś rano przybyły z *Londinu* doniosł Direktoryatowi, iż *Lord Malmesbury* wyznaczony Ministrem Pełnomocnym gotow jest ziechać na mieysce wyznaczone, skoroby się podobało Rządowi *Francuzkiemu* rozpocząć negocyacye. Odpowiedziano, iż Poseł może natychmiast udać się do *Lile*, dokąd już odiechał *Colchen* Sekretarz naszey *legacyi.*

Mówią teraz powszechnie, iż General *en Chef Hoche* za rozkazem Direktoryatu wkrótce przybędzie do *Paryża*, dawszy się namówić do przedsięwzięcia powtórney morzem wyprawy przeciw brzegom *Irlandzkim.* Wnosić trzeba, iż *Hollenderska w Texel* Flotta, nad którey uzbroieniem tak dawno pracuią, będzie użytą nie do zamknięcia *Elby Anglikom*, lecz do napastowania *Szkocyi* Północney, i rozerwania sił nieprzyiacielskich. Okręt *Hollenderski z Batawii* przybyły przywiozł wiadomość, iż *Anglicy* panami są całego handlu *Indyi wschodniey*, mianowicie korzennego, naładowali wiele statkow cinamonem, goździkami &c Eskadra ich krąży nieprzestannie przed *Batawią* trzymaiąc port pomieniony w zamknęciu. To rzecz nayżałośnieysza, iż wszyscy prawie kupcy *Hollenderscy w Indyi Wschodniey* osiadli sprzyiaią stateczuie *Domowi Xiążąt Orange*, zapomnieć nie mogąc, iż jemu winna jest Rplta założenie i przeszłą świetność swoię.

z Turynu 14. *Czerwca z Gazety Berlińskiey.*

Zewsząd dochodzą nas trwożliwe i smutne wieści, o rozruchach i krnąbrności ludu codziennie wybuchaiących w Prowincyach całego Królestwa. Od początku tego miesiąca *Turin* jest niby w stanie obleżonego miasta: straże wszędy podwoione, ulice i rynki napełnione żołnierzem, u każdey bramy stoią dwie armaty; nierównie więcey na wałach *citadelli;* 5. Prowincyalnych batalionow nocą wprowadzono do stolicy. Armia nad rzeką *Tesin* rozłożona, ma roskaz do *Piemontu* powrócić: liczny korpus pomaszerował ku dolinie *Bormida* i górom: Półkownik *Fontagneu* udał się w też strony z swoią dywizyą; inne regimenta zgromadzaią się do kilku wytkniętych obozow, każdy z nich 5. tyś. żołnierza liczyć będzie. Często w kraiu całym aresztuią osoby podeyrzane, których opinie polityczne przeciwią się bespieczeństwu i spokoyności kraiowey. Teatra zamknięto: na których szlachtę gmin zaczoł traktować zuchwale

Zważaiąc okoliczności narodu krytyczne *Król Jmść* wyznaczył d. 4. *Radę Regencyi* z władzą prawie nieokresloną: wchodzi do niey Biskup *Buronzo*, Gubernator stolicy *Salmour.* Prezydent senatu *Adami*, Sekretarz zagranicznych interessow *Damiani*, Sekretarz woienny *Colloretto.* Obowiązkiem ich jest wszytko stanow ć dla dobra i pożytku kraiowego imieniem *Monarchy*, jesliby nagle wypadki niedozwalały *Królowi Jmści* wydać rozkazow potrzebnych. Wszystkie Departamenta obowiązane są ogłaszać wolę i ustawy *Regencyi* przyprowadzaiąc one do skutku prędko i pilnie. Posiedzenia w pokoju Królewskim odbywać się będą, w przytomności 4. przynaymniey Konsyliarzow.

Godne są uwagi słowa Edyktu Królewskiego, którym wyżey pomienioną *Regencyą* ustanowił. „Mnóstwo, powiada *Monarcha*, i „wielkość interessow, które z teraznieyszych „okoliczności wynikaią, wzbudziły czułość i „troskliwość w nas Oycowską dla dobra pod„danych w stopniu naywyższym; którym „chcąc zaradzić skutecznie i obwarować pu„bliczne bespieczeństwo, postanowiliśmy usta„nowić radę tymczasową, złożoną z mężow, „których nieporuszona wierność ku Tronowi, „oświecenie i w sprawowaniu interessow doy„rzałość są nam znaiome„; Chociaż dokładnie wiedzieć nie można, co było pobudką do tak nadzwyczaynego kroku, domysł jest powszechny, iż tu szło o całość królestwa *Sardyńskiego.*

z Mediolanu 17. Czerwca z Gazety Frankfortskiey.

Głoszą u nas, iż według umowy zaszłey w *Montebello*, granice Rzpltey *Francuzkiey* nad *Renem* do *Speyerbach* rozciągać się będą. Proiekt ziednoczenia *Włoskich* Prowincyi, w iednę i nierozdzielną Rzpltę, w krótce podobno uskutecznionym zostanie. *Bononia* przysłała deputowanych do *Mediolanu* prosząc, ażeby wcieloną była do Rzpltey *Cisalpińskiey; Genua i Wenecya*, spodziewamy się, póydą za tym przykładem. Inni twierdzą, że *Demokracyą* do *Luki* nawet będzie wprowadzona: a ieśli Senatorowie nie złożą dobrowolnie urzędow swoich, lud wezwie na pomoc *Francuzow i Lombardow*. Hrabstwo *Vernio* w Xięstwie *Toskańskim*, i lenność *Cesarska Bordi* od losu powszechnego tylu innym Prowin-

cyow nie będą wyłączone. Rząd tymczasowy *Genueńſki* w d. 14. uroczyście został ogłoſzony; 6. tyś ochotnikow ſtało pod bronią. D. 4. Lud *Ankońſki* obwołał ſwoię niepodległość; poprzedziła ten *akt proteſtacya* przeciw traktatowi w *Tolentino*, którym General *Buo aparte* przyrzekł *Oycu S* po zakończeney woynie zwrócić Prowincyą, teraz łatwo zgadnąć przez kogo, zbuntowaną przeciw naywyżſzey władzy *Stolicy Apoſtolſkiey*. Wyſłano deputowanych do główney kwatery i Direktoryatu *Francuzkiego*, prosząc o przyłączenie do Rzpltey *Cispadańſkiey* lub *Cisalpinſkiey*; gdyż niewiadomo, iak długo, i która ze dwóch dłużey utrzymywać ſię będzie Xięſtwo *Urbino*, iak mówią, toż ſamo pragnie uczynić.

Od Włoſkich granic 19. Czerwca z Gazety Frankfortſkiey.

Według liſtow z *Malty* odebranych, od kryto ſzczęśliwie na tey wyspie spisek wielki i ſtraſzny, do którego wiele osób wchodziło. Zamiarem buntownikow było zamordowanie *Wielkiego Mſtrza* z Kommandorami i Kawalerami *Maltańſkiemi*; potym uſtanowienie burzliwey *Demokracyi* na mieysce rządu ſprawiedliwego ſpokoynego. Rozruch miał wybuchnąć dnia iednego w *Malcie* i *Genui*; Oſtrzeżona zawczasu Zwierzchność naywyżſza; ſkuteczne wzięła środki do przytłumienia pożaru, któryby wſzyſtko w perzynę obrócił; w tym ſzczęśliwa; iż bez żadney od *Francuzow* oddalonych przeſzkody wykonała, co dobro i pożytek narodu czynić kazały; Sąd z 4 *Bail lifs* złożony da nie mieſzkaiąc wyrok ſurowy na nieprzyiacioł własney ſpokoyności, i ſzczęścia powſzechnego. Tak tedy *duch rewolucyiny*, duch nieprzyiazny ludzkiemu ſpołeczeńſtwu, nayodległeyſze *Włoſkiey* krainy zakąty przeleciał. Przyſzłości trudno dociec; widząc iednak co ſię teraz dzieie, ſłaba ieſt nadzieia prędkiego pokoiu w naſzych ſtronach. Z *Neapolu* d. 6. donoszą: iż w tym mieście ieſt *fermentacya*, którey zaraźliwych ſkutkow lęka ſię człowiek rozsądny. W *Panſtwa Kościelnego* Prowincyach, które woyną nietknięte zoſtały, nie ma potrzebney umyſłow iedności. *Szwaycary* nawet; (iak niżey obaczemy) ſą zagrożone, domową i zagraniczną woyną i niezgodą. Poddani *Opactwa S Gall* umówić ſię nie mogą; kto zapłaci koſzt ło żony roku przeſzłego na uśmierzenie buntow; ludzie pod imieniem *twardych i miękkich* na dwie ſtrony rozdwoieni, iuż własną krew przelewać zaczeli. *Insurgenci* chcą Opatowi posłuſzeńſtwo wypowiedzieć, wzdychaiąc do ulubioney *Demokracyi*; iakby nie widzieli, co na niey zyſkały narody ſąſiedzkie.

z Genui 14. Czerwca z Gazety Frankfortſkiey.

General *en Chef Buonaparte* odsyłaiąc z główney kwatery w *Montebello* 7. Czerwca Deputowanych *Rpltey Genueńſkiey* pisał liſt naſtępuiący do naſzego *Doży*.

Nayiaśnieyszy Dożo: „Deputowani, których *Mnieysza Rpltey Rada* zeſłać do mnie „raczyła, byli nie wątpliwie kontenci prze„konawſzy ſię o niezmiernym przywiązaniu „*Francuzow* do ich Oyczyzny. Nie chcieliśmy „uſzczuplać ſtarożytnych dzierżaw *Genueńſkich* „owſzem co tylo będzie mogła *Francya*, uczyni „chętnie dla ich rozſzerzenia. Szczęśliwa od „dziś dnia Rplta, i wolna, rządzić ſię ſamo„władnie będzie prawami, na których ogro„mność i dobro narodow polega. Znaydzieſz „Xże wypisane oſoby, które według umowy „dziś zawartey, nayzdolnieyſzemi oſądziłem „do ſprawowania tymczasowego rządu. Co„kolwiek Rplta i Direktoryat *Francuzki* zło„żył w ręku moim ſił i powagi, wſzyſtko ło„żyć gotowem na utrzymanie dzieła zba„wiennego, na obronę oſob, własności, ſwo„bod i przywileiow *Genueńſkiego* ludu. A „ieslim do Rządu waſzego wybrał mężow „bez względu na ich ſtan lub urodzenie, ro„zumiałem, iż tak czynić przyſtało dla naro„du którego wſzyscy obywatele ſkładać dziś „powinni iednę niby familią, dla przytłumie„nia wſzelakich nienawiści, i pożytku wſzyſt„kim iey członkom powſzechnego. Inna ie„ſzcze przyznam ſię, okoliczność, do tego „mnie ſkłoniła. Trzeba było zabespieczyć ma„gazyny, ſkłady &c. *Armii Włoſkiey*, iey „ſtraż tylną, na wſzelkie przypadki. Proſzę „W. X. Mci ażebyś wyznaczonych do rządu „tymczasowego mężow zgromadzić raczył, „tenże rząd w d. 14. zagaił, przyſięgę wier„ności od woyſka przyiął i ſpokoyność po„żądaną przywrócił Oyczyznie. Do tey wzdy„chaiąca dziś Rplta *Francuzka*, i regmenta „w armii *Włoſkiey* ſłużące ſzczególną wdzię„czność W. X. Mci zaręczaią. *Buonaparte*.

z Wenecyi 13. Czerwca z Gazety Berlinſkiey

Officyerowie *Francuzcy* niedawno do nas przybyli zatrudniaią ſię jedynie uzbroieniem Flotty naſzey; ta skoro będzie gotową do wyiścia pod żagle, wypłynie do *Toulonu*. General *Baraguey d' Hilliers* codziennie czyni do *municypalności* rekwizycye o ſukno, ſkury, żywność, i inne potrzeby. Nie wiemy iak wiele to koſztować będzie Rpltey, cieſzy ſię w ucisku ſwoim obywatel, iż załoga utrzymała dotąd przecie ſpokoyność publiczną Lud po wſzyſtkich Prowincyach jeſt już rozbroiony. *Dalmacya* nie okazała żadney ochoty przychylenia ſię do powſzechney *rewolucyi*: przetoż wielu Szlachty ſzuka tam ſchronienia. W *Wenecyi* i po wielu innych mieyscach uſtanowione ſą Kommiſsye na wzór *Jakobinſkiey Propagandy w Paryżu* niegdy ſłynącey; powinnością oney jeſt nauczanie ludu praw człowieka; obowiązkow obywatela. Nie pomyślono do tych czas, kto gmin zbuntowany do posłuſzeńſtwa zwierzchności i praw pełnienia nakłaniać będzie. Municipalność naſzey ſtolicy odmienioną w części zoſtała; *Francuzi i Wenetowie* im przychylni mieli niektórych rządcow w podeyrzeniu, jakoby dawną *Ariſtokracyą* przywrócić zamyślali. Lecz to był środek pozbycia ſię ſzlachty, z którey grona kilku w *Municipalności* zaſiadało. General *Victor* piſząc do rządu *Paduańſkiego* rozkazał, ażeby pozoſtałe gdziekolwiek bądź herby Rpltey zniſzczone były.

z Schafhausen 10. Czerwca z Gazety Courier du Bas-Rhin.

Byliśmy długo *ſpektatorami* ſpokoynemi ſąſiedzkich rozruchow; dziś *Szwaycarowie* bliscy ieſteśmy grać z kolei rolę na *rewolucyinym teatrze*. Ztrwożone ſą wſzyſtkie Rptey *Cantony*; nie żeby narod zazdrosny *ſzczęściu cudzemu* na własną ſpokoyność okiem niechętnym poglądał, lub chciał zrzucić praw zbawienne iarzmo; obce przyczyny, powſzechną wzbudziły troſkliwość. Wiadomo ieſt każdemu, że wolna na iezierze *Lugano* żegluga, dała początek nieſzczęśliwym ſporom między *Szwaycarami*, i Generałami *Francuzkiey* armii we *Włoszech*. Z naſzey ſtrony obwinialiśmy Republikantow o zgwałcenie *neutralności Szwaycarſkiey*, a ſtatkom ich kazaliśmy ſię oddalić od brzegow naſzych, ci przeciwnie nam zarzucali, że zabronieniem wolney żeglugi ułatwić chcemy dezercyą więźniow *Auſtryackich* z Mediolanu, i mniemaną korreſpondencyą taiemną między Dworami *Turyńſkim* i *Wiedeńſkim*. Lękano ſię zaraz w pierwiaſtkach rozróżnienia dwòch Narodow; Generał *Kilmaine* kommenderuiący w *Lombardyi*, charakteru ſpokoynego człowiek, ułatwić wſzyſtko potrafił przynaymniey doczeſnie ſpoſobem przyiacielſkim.

Generał *Buonaparte* zaięty na ten czas woyną, zwycięztwem, intereſſami politycznemi *Włoſkiey* ziemi, i tylu innych narodow, nic o *Szwaycarſkich* nie wiedział. Za powrótem do *Mediolanu* oſtrzeżony, iż zabroniona ieſt *Francuzom* na *Lugano* żegluga, przedſięwziął przy niey ſię utrzymać. Oświadczył więc naprzód, iż na mocy praw *Lombardzkich*, wolne im ieſt krążenie na iezierze pomienionym, póki we *Włoszech* panuią; wſzelkie ſprzeciwienie ſię *Szwaycarow* poczytał za naruſzenie praw pomienionych; przydaiąc, iż uwiadomiony o znieważeniu Officyerow *Francuzkich* dopełniaiących powinność ſwoię, i flagi troykolorowey, pod którą żeglowali, za pomina co ſię iuż ſtało: ieśliby iednak śmiał ktokolwiek w tym powtòre przewinić, *armia Włoſka* ieſt w zupełney gotowości zemſzcze nia ſię za obrażony honor narodu.

Pogróżki te ſkłoniły *Szwaycarow* do iaśnieyſzego wytłumaczenia ſię przed Generałem *en Chef*, za pośrzednictwem umocowanych Deputatow; z wyraźnym oświadczeniem, iż *Francuzom* równie iak *Lombardom* wſtęp do ieziora *Lugano* zamknięty będzie. Poruſzony uporem *Buonaparte*, wymówił Poſłom, iż kray *Szwaycarſki* pełen ieſt *Francuzkich* nieprzyiacioł, którzy radami onego władaiąc w wielu *Cantonach* zaſzczepić potrafili nienawiść ku dokończoney ſzczęśliwie *rewolucyi*, dawali ochronę nieprzyiaciołom *Rptey*, Emigrantom przytulenie i pomoc; w wielu okolicznościach *Francyą* zkrzywdzili; tych narodu ſwoiego przeciwnikow ſiedliſkiem nazwał *Canton Berneńſki*.

Wyraźnie naoſtatek powiedział, iż ieśliby Szwaycarowie w naſtępnych czasach nie zaczęli ſię obchodzić z *Francuzami* jako narodem od kilku wiekow przyiacielſkim i wiernie dochowuiącym przymierza, Generał *en Chef* kolumnę armii *Włoſkiey* wprowadzi do kraiu, i mocą ich do tego przynagli. Straſzna wſzyſtkim ſłowa, naybardziey przeraziły *Canton Berneńſki*. Magiſtrat i obywatele maiętnieyśi ſposobią ſię do woyny, głosno wołaiąc iż obieraią ſobie zagrześć ſię raczey w rozwalinach miaſt ſwoich niżeli widzieć Oyczyznę *Francuzom* podległą. Cożkolwiek przecie mówili, rzecz wątpliwa, czyli ſię poſtępki z ſłowem zgadzać będą. Nowa Deputacya, którą do *Montebello* wyſłano, może wſzyſtko ułatwić.

A jeżeli dla tak ſłabey przyczyny, jaką jeſt bez wątpienia żegluga na *Lugano* pretendowana z uporu bardziey, niż prawdziwey potrzeby, przyidzie do zerwania pokoju między *Francyą i Szwaycarami* kwitnącego od czasow *Franciszka* na początku 16. wieku: zapewne mieſzkańcy Powiatow *Włoſko-Szwaycarſkich, Lugano, Locarno, Mendrisio &c.* korzyſtać nierozsądnie zechcą z wydarzoney pory, i wcielą ſię do *Lombardyi*, dawney Oyczyzny Przodkow ſwoich, ażeby razem biegąc w rewolucyinych koleiach, z nią razem kęſk doświadczyli okropnych, którym uległy narody poſtronne, co gwałtownych odmian w rządzie domowym uwiedzione miłością w przepaść zleciały. Wyzuty z Państw dziedzicznych przez *Ludwika* 12. *Maximilian Sforce Xże Mediolanu*; część ich darował *Szwaycarom* za daną pomoc w odzyſkaniu całości. Mówią do dziś dnia *Włoſkim* językiem; zwyczaie, handel, religia, ścisle ich jednoczą z dawnemi wſpółobywatelami; rządu łagodnieyſzego, ſprawiedliwſzego nad teraznieyſzy nie znaydą w nowey *Cisalpinow* Rptey.

z Stutgardu 24. Czerwca z Gazety Berlińſkiey.

Rząd Cantonu Berneńſkiego ogłosić niedawno kazał powſzechną dla tych wſzyſtkich *amneſtią*, którzy za *opinie polityczne* z kraju wygnani, lub w więzieniach oſadzeni byli. Dowodem to jeſt, iż rozpoczęte z Generałem *en Chef Buonaparte* negocyacye ſkutek mieć będą pomyslny. Miła będzie temu Wodzowi *rehabilitacya* pamiątki Generała *Laharpe*, który w przeſzłey kampanii zaſłużywſzy na wielki u niego ſzacunek, poległ kilko dniami przed batalią pod *Lodi* R. 1791. uciekać muſiał z Oyczyzny, będąc oſkarżonym o wzniecenie w *Kolle* wielkich rozruchow; ſądzono potym nieprzytomnego, na śmierć ſkazano, zkonfiſkowano do ſkarbu maiątek. Teraz *Canton Berneńſki* mówi o nim w wyrazach uprzeymych wraca maiątek oſieroconey familii; daie nadto świadectwo zmarłemu znamienite, iż po ucieczce okolicznościami wymuſzoney nie mówił nic ani czynił Oyczyznie ſzkodliwego. Miał dochodu 200. tyś. liwrow; od r 1791. do zgonu nie przeſtał diſtyngwować ſię w armii *Włoſkiey*: nic bez niego nie dokazał *Scherer*: *Buonaparte* wielką część ſławy nabytey w bitwach pierwiaſtkowych jemu przyznaie.

N^RO 82.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 14. LIPCA ROKU 1797. W PIĄTEK

z Wilna $\frac{1}{12}$ *Lipca*

W dniu dziſieyſzym podług Naywyżſzych Jego Imperatorſkiey Mości ukazow uſtanowione w tuteyſzey Gubernii Magiſtratury, jako to Rząd Guberſki, Izba ſkarbowa, Sąd Nadworny, i Powiatowy Sąd niżſzy Ziemſki reaſummowane zoſtały. Takowe rozpoczęcie odbyło ſię obrządkiem naſtępnym. O godzinie 8 z rana naznaczone do Funkcyow oſoby zebrały ſię do Domu JW. Gubernatora przez którego do wykonania przyſiąg odeſłane zoſtały każdy Reſpective ſwoiego wyznania: Obrządku Ruſkiego do Cerkwi Orientalney Greckiey, a Łacińſkiego do Kościoła Swiętego Jana, z których w pierwſzym przez Vice-Gubernatora W. Wołkowa, a drudzy przez Prezydenta Sądu Nadwornego Guberſkiego Konsyliarza ſtanu Bagniewſkiego, do rzeczonych przyſiąg doprowadzeni zoſtali. Poczym Jaśnie Wielmożny Gubernator wspólnie ze wſzyſtkiemi udał ſię do mieysca na Rząd Gubernii przeznaczonego, gdzie po odprawieniu przez tuteyſzego Ihumena zwyczaynego takim obchodom Ceremoniału i kropieniu Swiętą wodą i powiedzeniu ſtoſowney do tego aktu Mowy, tenże Jaśnie W. Gubernator zaſiadł w Rządzie Guberſkim i pierwſzą Seſsyą otworzył a koleyno udaiąc ſię do Izby Skarbowey Sądu Nadwornego Gubern: i Niżſzego Powiatowego Wileńſkiego wſzędy pod ſwoią prezydencyą też pierwſze Seſsye rozpoczoł. A nakoniec oſoby Rządowe prezentował przy zwykłym Raporcie JO. Xciu Jmści Rządzącemu Gubernią Generałowi Felt-Marſzałkowi Repninowi w ten moment tu przytomnemu.

z Dusseldorf 22. *Czerwca z Gazety Berlinskiey*

Nadeſzłe rozkazy niedawno od Generała *en Chef* kommenderniącego armią *Sambry i Mozy*, nieſkończenie nas zadziwiły. *Xięſtwu Berg* zalecono przyſtawiać codziennie 500. ludzi, którzy nad utwierdzeniem miaſta naſzego pracować maią. 300. *Saperow* z obozu przybyło ku pomocy. Każdy ſię pyta: co tego za potrzeba, gdy powſzechnego pokoju nadzieia pewną jeſt i bliſką.

z Conſtantinopola 25. *Maja z Gazety Berlinskiey*

Zbuntowany *Basza Passwan Oglou* zawarł pokóy z *Sultanem*, na warunkach wielce zyſkownych dla ſiebie. Ponieważ dawniey ſię oświadczał, iż woyſka rozwiązać nie może nie wypłaciwſzy onemu żołdu należnego, i obiecaney przez ſię nadgrody. *Porta* wyliczyć kazała według jednych 2 milliony piaſtrow: według drugich nierównie więcey; ſpodziewaiąc ſię po chwili odzyſkać wſzyſtko. Baſza dopełniwſzy co obiecał, powrócił nie mieſzkaiąc na Wielkorządy *Widdinu*.

z Siegen 23. *Czerwca z Gazety Berlinskiey.*

Kilka tyſięcy woyſk *Francuzkich*, które w mieście naſzym lub okolicach ſtały, dziś ruſzyły ku *Olpen*, zkąd udać ſię maią śpieſznie do *Bilſtein*.

z Frankfortu 27. *Czerwca z Gazety Frankfortskiey.*

Woyſka *Francuzkie* w naſzych okolicach ſtoiące bawią częſto ciekawość ludzi zbieraniem wiadomości zatrudnionych. Za naymnieyſzym w obozie poruſzeniem powſzechnie wſzyscy za *Ren* przesyłaią Republikantow, radzeć ſię bardziey życzenia ludzi, niż prawdy; każą równie *Cesarskim* regimentom do *Auſtryi* powracać, tym czasem jak *Francuzi* tak *Auſtryacy* nieporuſzenie dawne zaymuią ſtanowiſka. Mówiono niedawno, iż Generał *en Chef Hoche* główną kwaterę przeniosł do *Neuwied* jednak rzecz pewna, że do tych czas w *Giessen* ſtoi, żadna zaś część armii *Sambry i Mozy Renu* nieprzeſzła. Przeciwnie na *Wyżſzym Renie* częſto widać diwizye powracaiące do granic *Francuzkich*. D. 16. wielki park artilleryi przeprowadzono do *Strasburga* dokąd wkrótce Generał *Moreau* ma przybyć. W okolicach *Offenburg* na wielu mieyscach Republikanie wycinaią pięknieyſze lasy, i drzewo uwożą. Spodziewamy ſię przybycia do nas *Arcy Xcia Karola*, który tu odprawić ma *konferencyą* z Generałami *Francuzkiemi*. *Lefevre* dał ſię ſłyſzeć, iż jeſzcze 2. mieſiące w *Niemczech* zabawi.

z Bareuth 27. *Czerwca z Gazety Bareytskiey.*

Po wſzyſtkich wſiach i miaſtach, które w *Cyrkule Frankońskim* do Króla Jmści *Pruskiego* należą, ogłoſzono temi dniami rozkaz Monarſzy, w którym zalecono jeſt poddanym ażeby nieſłuchaiąc wyrokow *Rady Nadworney Cesarskiey*, danych na jednoſtronne donie-

fienie, pełnili należące rządowi swoiemu posłuszeństwo. 5. w *edykcie* jest wyliczonych. 1. w sprawie z Biskupstwem *Eichstadt*, 2. z Szlachtą *Frankońską*. 3 z miastem wolnym *Weinsenburg* 4. z Wielkim *Mistrzem Krzyżackim* 5. naostatek z *Cesarskim* wolnym miastem *Norimbergą*.

Od brzegow Menu 24. Czerwca z Gazety Frankfortskiey.

Na mocy traktatu między *Austryą i Francyą* zawartego, woyska Republikantskie rozkaz odebrały ustąpić zupełnie z Hrabstwa *Falkenstein* dziedzictwa *Austryackiego Domu*. Kommissarzom woiennym zabroniono wybierać kontrybucye, rekwizycye &c. w tym kraju, jako należącym do Mocarstwa przyiacielskiego.

z Weyerbusch 22, Czerwca z Gazety Frankfortskiey.

Z 600. *Francuzow* do nas przybyłych, część tu stanęła załogą. reszta do *Siegburg* poszła i *Blanckenburg* Według iednostayney powieści wielu Republikantskich Officyerow. armia *Sambry i Mozy* na końcu Czerwca za *Ren* ustąpi.

z Norimbergi 18. Czerwca z Gazety Frankfortskiey.

Zatargi między Regencyą Xięstw *Anspach i Bareuth* a Biskupstwem *Bambergskim* dotąd trwaiące o granicę, szczęśliwie zostały ukończone przez ugodę podpisaną dziś od Ministra *Pruskiego Kretschmann* i Pełnomocnikow Xcia Biskupa. Za dni kilka odbierzemy *ratifikacyą*, spodziewaiąc się naypomyślnieyszych ztąd skutkow dla dobra i spokoyności *Cyrkułu Frankonii*.

z Leydy 27. Czerwca z Gazety Leydeńskiey.

Z Londinu mamy wiadomość, iż tam czekaią ieszcze obiaśnienia od Ministra *Lacroix*, który w liście do *Lorda Grenville* coś namienił o pokoiu oddzielnym między *Francyą i W. Britannią*. Jeśli tak iest, mała zostaie nadzieia narodom woyną wycieńczonym; *Anglicy* iakżeby odstąpili *Portugalczykow*; kiedy Direktoryat nie tylko w swoim, lecz oraz w interessie *Hiszpanow* i *Batawow* chce traktować? Po przybyciu z *Wiednia* Kuryera *East* Ministrowie razy kilka radę składali. *P. Hammond z Drezna* powrócił do *Londinu*. W tey stolicy, iako też w całym Królestwie formuią się towarzystwa za dozwoleniem rządu, na utrzymanie onego. Więcey się to podoba przyiaciołom porządku prawdziwym, niżeli niepożyteczne prożb pisanie o oddalenie Ministrow, za namową ludzi mieysce ich w Gabinecie Monarszym zasieść pragnących, a nie zawsze obdarzonych przymiotami do tego potrzebnemi. Bunt uśmierzony na flotcie; lecz ogień tleie.

z Ratisbony 23. Czerwca z Gazety Frankfortskiey.

Oczekiwany długo Dekret *Cesarskiey* Kommissyi, dziś nagle podano Diktaturze. Wyrazy w nim uwagi godnieysze: „Po wie„lu prożnych doświadczeniach, przełomawszy „nakoniec rozliczne przeszkody, bliska przecie „iest nadzieia pokoiu *Rzeszy Niemieckiey* po„wszechnego, z którym wszystkie iey stany „przed dwoma laty wyrok swóy *Europie* o„głosiły. Podpisuiąc warunki onego przed„ugodne z *Francyą* myślił *Cesarz Jmć* razem „o uspokoieniu *Rzeszy* całey; iakoż między „innemi ten artykuł umówiony został: *Cesarz* „*Jmć pragnąc pokoy przywrócić między Rze-* „*szą i Francyą; z drugiey zaś strony Direkto-* „*ryat Rptey Francuzkiey chcąc dać Cesarzowi* „*Jmci dowod skłonności swoiey do pokoiu sta-* „*nowią zawieszenie broni między Francyą i* „*Niemcami. Kongres będzie zwołany, na któ-* „*rym pełnomocni stron obu Posłowie pokoy osta-* „*teczny podpiszą. na niewzruszoney zasadzie* „*całości Państwa Niemieckiego*.

„Co do tego Kongressu, trwaią nego„cyacye względem mieysca. Spodziewa się „*Cesarz Jmć* donieść niemieszkaiąc Seymowi „o ich skutku; czas naznaczy, kiedy Pełnomo„cnicy Stanow ziechać się powinni. Teraz „wszystkim zaleca do zbawiennego dzieła się „sposobić, ażeby po wytrzymanych tylu na„wałnościach, w duchu iedności i patriotizmu, „na wieki potomne można było zabespieczyć „Państwa całość, Konstitucyą, i szczęśliwość, „dla pociechy strapionego ludu klęskami roz„licznemi.

Colloredo-Mansfeld.